

DEKLARACIJA O SIGURNIM ŠKOLAMA

Utjecaj oružanih sukoba na obrazovanje predstavlja neodgodive humanitarne, razvojne i šire društvene izazove. Škole i sveučilišta diljem svijeta bombardiraju, granatiraju i spaljuju, a djecu, učenike, nastavnike i nastavno osoblje se ubija, osakaćuje, otima ili arbitrarno lišava slobode. Strane u oružanim sukobima koriste obrazovne ustanove kao, između ostalog, baze, vojarne ili centre za pritvor. Takve aktivnosti izlažu učenike i nastavno osoblje patnji, uskraćuju velikom broju djece i studenata njihova prava na obrazovanje i tako lišavaju zajednice temelja na kojima će izgraditi svoju budućnost. U mnogim zemljama oružani sukobi uništavaju ne samo školsku infrastrukturu, nego i nade i ambicije čitavih naraštaja djece.

Napadi na obrazovanje podrazumijevaju nasilje nad obrazovnim ustanovama, učenicima i nastavnim osobljem. Napadi, kao i prijetnje napadima, mogu prouzročiti tešku i dugotrajnu štetu nad pojedincima i društvima. Pristup obrazovanju može biti otežan; funkcioniranje obrazovnih ustanova može biti onemogućeno, što osoblje i učenike, zbog straha za vlastitu sigurnost, može udaljiti od obrazovnog procesa. Napadi na škole i sveučilišta koriste se za poticanje netolerancije i isključivosti – za produbljivanje rodne diskriminacije (primjerice, sprječavanjem obrazovanja djevojčica), za poticanje sukoba između pojedinih zajednica, ograničavanje kulturne raznolikosti i uskraćivanje akademske slobode ili prava na udruživanje. U slučajevima kada naoružani akteri koriste obrazovne ustanove u vojne svrhe, povećava se rizik od novačenja i korištenja djece, a djeca i mladež mogu postati žrtve seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja. Ovo posebice može povećati vjerojatnost da obrazovne institucije budu napadnute.

Nasuprot tome, obrazovanje može pomoći u zaštiti djece i mladeži od smrti, ozljeđivanja i iskorištavanja; ono može ublažiti psihološke posljedice oružanih sukoba pružanjem rutine i stabilnosti te može osigurati povezanost s drugim ključnim službama. Obrazovanje 'senzibilizirano za sukob' izbjegava pridonosenje sukobu, a zalaže se za doprinos miru. Obrazovanje je od temeljnog značaja za razvoj i puno uživanje ljudskih prava i sloboda. Poduzet ćemo sve napore kako bismo osigurali da mjesta na kojima se obrazovanje stječe budu područja sigurnosti.

Pozdravljamo inicijative pojedinačnih država usmjerene na poticanje i zaštitu prava na obrazovanje te olakšavanje kontinuiteta obrazovnoga procesa u uvjetima oružanih sukoba. Kontinuitet obrazovnoga procesa može pružiti zdravstvene podatke koji spašavaju živote, kao i savjete o specifičnim rizicima u društvima suočenima s oružanim sukobom.

Pohvaljujemo rad Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda na temu djece i oružanih sukoba i prepoznamo značaj mehanizma monitoringa i izvještavanja u slučajevima teških kršenja prava djece u oružanim sukobima.

Naglašavamo značaj Rezolucije Vijeća sigurnosti 1998 (2011) i 2143 (2014) koje, uz ostalo, pozivaju sve strane u oružanim sukobima da se suzdrže od postupaka koji ograničavaju djeci pristup obrazovanju, a države članice pozivaju da razmotre konkretne mjere kako bi spriječile oružane snage i naoružane skupine izvan kontrole države da koriste škole u oružane svrhe i pri tome zanemaruju relevantne odredbe međunarodnog prava.

Pozdravljamo razvoj *Smjernica za zaštitu škola i sveučilišta od uporabe u vojne svrhe tijekom oružanih sukoba*. *Smjernice* ne predstavljaju pravno obvezujući dokument, već su to dobrovoljne smjernice koje ne utječu na pozitivno međunarodno pravo. One se temelje na postojećoj dobroj praksi i nastoje pružiti usmjerenje koje će u daljnjoj mjeri umanjiti utjecaj oružanih sukoba na obrazovanje. Pozdravljamo napore da se ove *Smjernice* diseminiraju i da se potiče njihova provedba među oružanim snagama, naoružanim skupinama i drugim relevantnim sudionicima.

Naglašavamo važnost, u svim okolnostima, potpunog poštivanja primjenjivog međunarodnog prava, uključujući i potrebu ispunjavanja relevantnih obveza za okončanje nekažnjavanja.

Priznajući pravo na obrazovanje i ulogu obrazovanja u unapređivanju razumijevanja, tolerancije i prijateljstva između svih naroda; u sve većoj mjeri odlučni da u praksi poboljšamo zaštitu civila u oružanim sukobima, posebice djece i mladeži; posvećeni zajedničkomu radu u cilju ostvarivanja sigurnih škola za sve - prihvaćamo *Smjernice za zaštitu škola i sveučilišta od uporabe u vojne svrhe tijekom oružanih sukoba* i obvezujemo se da ćemo:

- Koristiti *Smjernice* i uključiti ih u domaće političke i operativne okvire koliko je to moguće i prikladno;
- Učiniti sve napore na nacionalnoj razini da prikupimo pouzdane relevantne podatke o napadima na obrazovne ustanove, o žrtvama napada i o vojnoj uporabi škola i sveučilišta tijekom oružanih sukoba, uključujući pri tome i postojeće mehanizme za monitoring i izvještavanje; olakšati prikupljanje takvih podataka te pružiti pomoć žrtvama na način koji ih ne diskriminira;
- Istražiti navode o kršenjima relevantnih odredaba nacionalnog i međunarodnog prava i, gdje je to moguće, propisno kazneno goniti počinitelje;

- Razviti, usvojiti i unaprijediti pristupe obrazovanju koji su 'senzibilizirani za sukob', u sklopu međunarodnih humanitarnih i razvojnih programa, kao i na nacionalnoj razini u slučajevima kada je to relevantno;
- Nastojati osigurati kontinuitet obrazovnoga procesa tijekom oružanih sukoba, podupirati osposobljavanje u obrazovnim ustanovama i, kad postoji prilika za to, osigurati i olakšati međunarodnu suradnju i pomoć programima koji rade na sprječavanju napada na obrazovanje ili reagiraju na njih, uključujući implementaciju ove Deklaracije;
- Podržati napore Vijeća sigurnosti UN-a na temu djece i oružanih sukoba, i napore Posebne izaslanice Glavnoga tajnika UN-a za pitanja djece i oružanih sukoba, kao i drugih relevantnih sastavnica UN-a, tijela i agencija;
- Održavati redovite susrete, pozivajući na sudjelovanje relevantne međunarodne organizacije i civilno društvo, kako bi se pratila provedba ove Deklaracije i primjena Smjernica.

SMJERNICE ZA ZAŠTITU ŠKOLA I SVEUČILIŠTA OD KORIŠTENJA U VOJNE SVRHE TIJEKOM ORUŽANOG SUKOB

Na strane u oružanom sukobu se apelira da ne koriste škole i sveučilišta za bilo koju svrhu koja bi podržavala njihovu vojnu akciju. Iako određena korištenja možda ne bi bila u suprotnosti s pravom oružanih sukoba, sve strane trebaju nastojati izbjeći ugrožavanje sigurnosti učenika i studenata, i procesa obrazovanja, koristeći sljedeće kao usmjerenje za odgovornu praksu:

Smjernica 1: Borbene snage strana u sukobu ne bi smjele koristiti škole i sveučilišta u kojima se izvodi nastava, čime bi se na neki način podržavala vojna akcija.

- (a) Ova se smjernica odnosi i na škole i sveučilišta koji su privremeno zatvoreni dok ne traje nastava, odnosno tijekom vikenda i blagdana te tijekom praznika;
 - (b) Strane u oružanom sukobu ne bi trebale koristiti silu niti poticati administrativno osoblje u obrazovanju da evakuiraju škole i sveučilišta kako bi ih učinile dostupnima za podršku u vojnoj akciji.
-

Smjernica 2: Škole i sveučilišta koji su napušteni i evakuirani zbog opasnosti od oružanog sukoba ne bi trebali biti korišteni od strane borbenih snaga strana u oružanom sukobu za bilo koju svrhu u službi vojne akcije, osim u slučaju olakotnih okolnosti kada ne postoji neka održiva alternativa, i to samo onoliko dugo koliko nije moguć nikakav drugi izbor između takvog korištenja školskih i sveučilišnih zgrada i neke druge izvedive metode pribavljanja slične vojne prednosti. Druge zgrade bi se trebale smatrati boljim izborom, i njih treba koristiti prije školskih ili sveučilišnih zgrada, čak i ako nisu prigodno smještene ili konstruirane, osim kada su takve zgrade pod posebnom zaštitom Međunarodnog humanitarnog prava (npr. bolnica), i imajući u vidu da strane u oružanom sukobu uvijek moraju poduzeti sve mjere na raspolaganju kako bi civili bili zaštićeni od napada.

- (a) Bilo kakvo navedeno korištenje napuštenih i evakuiranih škola i sveučilišta trebalo bi biti svedeno na najmanju moguću mjeru.
 - (b) Napuštene i evakuirane škole i sveučilišta koji su korišteni od strane borbenih snaga strana u oružanom sukobu kao potpora vojnoj akciji trebaju ostati dostupne obrazovnim vlastima kako bi ih oni mogli ponovno otvoriti čim to bude praktički izvedivo, a nakon što se iz njih povuku borbene snage, ukoliko to ne predstavlja opasnost po sigurnost učenika, studenata i osoblja.
 - (c) Svi tragovi ili pokazatelji militarizacije ili fortifikacije trebaju biti u potpunosti uklonjeni nakon povlačenja borbenih snaga, treba uložiti svaki trud ne bi li se popravila bilo kakva šteta koja je nanesena infrastrukturi institucije. A osobitu pažnju treba posvetiti oružju, municiji i neeksplozivnim ubojitim sredstvima ili ostacima rata, koji moraju biti očišćeni s poprišta.
-

Smjernica 3: Škole i sveučilišta nikada ne smiju biti uništeni kao mjera da se suprotstavljene strane u oružanom sukobu spriječe u korištenju tih infrastruktura u budućnosti. Škole i sveučilišta – bili oni u radu, zatvoreni za pojedini dan ili blagdane, evakuirani ili napušteni – civilni su objekti.

Smjernica 4: Dok korištenje škole ili sveučilišta od strane borbenih snaga u oružanom sukobu kao potpora njihovoj vojnoj akciji može, ovisno o okolnostima, te objekte učiniti vojnim objektima i ciljevima napada, strane u oružanom sukobu trebaju uzeti u obzir sve moguće alternativne mjere prije nego što ih napadnu, uključujući, osim ako to ne dopuštaju okolnosti, upozoravanje neprijatelja unaprijed da će se dogoditi napad ukoliko ne prestane njihovo korištenje.

- (a) Prije bilo kojeg napada na školu koja je postala vojna meta, strane u oružanom sukobu trebaju uzeti u obzir činjenicu da djeca imaju pravo na posebno poštovanje i zaštitu. Dodatno valja uzeti u obzir potencijalne dugoročne negativne učinke na pristup obrazovanju čitave zajednice i to zbog oštećenja ili uništenja škole.
- (b) Korištenje škole ili sveučilišta od strane borbenih snaga jedne strane u sukobu u svrhu potpore vojnog napora ne bi trebalo poslužiti kao opravdanje za suprotstavljenu stranu koja ih osvoji da ih nastavi koristiti kao potporu vojnoj akciji. Čim je to izvedivo, svaki dokaz ili pokazatelj militarizacije ili fortifikacije treba biti uklonjen, a objekt vraćen civilnim vlastima za ispunjenje njihove obrazovne funkcije.

Smjernica 5: Borbene snage strana u oružanom sukobu ne bi trebale osiguravati zaštitu škola i sveučilišta, osim kada nije dostupno drugo osnovno osiguranje. Ako je moguće, odgovarajuće osposobljeno civilno osoblje treba pružati osiguranje za škole i sveučilišta. Ako je potrebno, valja uzeti u obzir i evakuaciju djece, studenata i osoblja na sigurniju lokaciju.

- (a) Ako borbene snage ispunjavaju sigurnosne zadatke povezane sa školama i sveučilištima, njihovu prisutnost na terenu ili u zgradama tih ustanova valja izbjegavati kako bi se izbjegla kompromitacija civilnog statusa ustanove te ometanje okoline za učenje.

Smjernica 6: Sve strane u oružanom sukobu trebaju, koliko je god to moguće i prikladno, ugraditi ove Smjernice u, primjerice, svoju doktrinu, vojne priručnike, pravila borbe, vojne planove, i druge oblike komunikacije, ne bi li potaknuli na odgovarajuću praksu u cijeloj liniji zapovijedanja. Strane u oružanom sukobu trebale bi odrediti najprikladniju metodu spomenutog komuniciranja.

SAFE SCHOOLS DECLARATION

The impact of armed conflict on education presents urgent humanitarian, development and wider social challenges. Worldwide, schools and universities have been bombed, shelled and burned, and children, students, teachers and academics have been killed, maimed, abducted or arbitrarily detained. Educational facilities have been used by parties to armed conflict as, inter alia, bases, barracks or detention centres. Such actions expose students and education personnel to harm, deny large numbers of children and students their right to education and so deprive communities of the foundations on which to build their future. In many countries, armed conflict continues to destroy not just school infrastructure, but the hopes and ambitions of a whole generation of children.

Attacks on education include violence against educational facilities, students and education personnel. Attacks, and threats of attack, can cause severe and long lasting harm to individuals and societies. Access to education may be undermined; the functioning of educational facilities may be blocked, or education personnel and students may stay away, fearing for their safety. Attacks on schools and universities have been used to promote intolerance and exclusion – to further gender discrimination, for example by preventing the education of girls, to perpetuate conflict between certain communities, to restrict cultural diversity, and to deny academic freedom or the right of association. Where educational facilities are used for military purposes it can increase the risk of the recruitment and use of children by armed actors or may leave children and youth vulnerable to sexual abuse or exploitation. In particular, it may increase the likelihood that education institutions are attacked.

By contrast, education can help to protect children and youth from death, injury and exploitation; it can alleviate the psychological impact of armed conflict by offering routine and stability and can provide links to other vital services. Education that is ‘conflict sensitive’ avoids contributing to conflict and pursues a contribution to peace. Education is fundamental to development and to the full enjoyment of human rights and freedoms. We will do our utmost to see that places of education are places of safety.

We welcome initiatives by individual States to promote and protect the right to education and to facilitate the continuation of education in situations of armed conflict. Continuation of education can provide life-saving health information as well as advice on specific risks in societies facing armed conflict.

We commend the work of the United Nations Security Council on children and armed conflict and acknowledge the importance of the monitoring and reporting mechanism for grave violations against children in armed conflict. We emphasize the importance of Security Council resolution 1998 (2011), and 2143 (2014) which, inter alia, urges all parties to armed conflict to refrain from actions that impede children’s access to education and encourages Member States to consider concrete measures to deter the use of schools by armed forces and armed non-State groups in contravention of applicable international law.

We welcome the development of the *Guidelines for protecting schools and universities from military use during armed conflict*. The Guidelines are non-legally binding, voluntary guidelines that do not affect existing international law. They draw on existing good practice and aim to provide guidance that will further reduce the impact of armed conflict on education. We welcome efforts to disseminate these guidelines and to promote their implementation among armed forces, armed groups and other relevant actors.

We stress the importance, in all circumstances, of full respect for applicable international law, including the need to comply with the relevant obligations to end impunity.

Recognizing the right to education and the role of education in promoting understanding, tolerance and friendship among all nations; determined progressively to strengthen in practice the protection of civilians in armed conflict, and of children and youth in particular; committed to working together towards safe schools for all; we endorse the *Guidelines for protecting schools and universities from military use during armed conflict*, and will:

- Use the *Guidelines*, and bring them into domestic policy and operational frameworks as far as possible and appropriate;
- Make every effort at a national level to collect reliable relevant data on attacks on educational facilities, on the victims of attacks, and on military use of schools and universities during armed conflict, including through existing monitoring and reporting mechanisms; to facilitate such data collection; and to provide assistance to victims, in a non-discriminatory manner;
- Investigate allegations of violations of applicable national and international law and, where appropriate, duly prosecute perpetrators;
- Develop, adopt and promote conflict-sensitive approaches to education in international humanitarian and development programmes, and at a national level where relevant;
- Seek to ensure the continuation of education during armed conflict, support the re-establishment of educational facilities and, where in a position to do so, provide and facilitate international cooperation and assistance to programmes working to prevent or respond to attacks on education, including for the implementation of this declaration;
- Support the efforts of the UN Security Council on children and armed conflict, and of the Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict and other relevant UN organs, entities and agencies; and
- Meet on a regular basis, inviting relevant international organisation and civil society, so as to review the implementation of this declaration and the use of the guidelines.

GUIDELINES FOR PROTECTING SCHOOLS AND UNIVERSITIES FROM MILITARY USE DURING ARMED CONFLICT

Parties to armed conflict are urged not to use schools and universities for any purpose in support of their military effort. While it is acknowledged that certain uses would not be contrary to the law of armed conflict, all parties should endeavour to avoid impinging on students' safety and education, using the following as a guide to responsible practice:

Guideline 1: Functioning schools and universities should not be used by the fighting forces of parties to armed conflict in any way in support of the military effort

- (a) This principle extends to schools and universities that are temporarily closed outside normal class hours, during weekends and holidays, and during vacation periods
- (b) Parties to armed conflict should neither use force nor offer incentives to education administrators to evacuate schools and universities in order that they can be made available for use in support of the military effort

Guideline 2: Schools and universities that have been abandoned or evacuated because of the dangers presented by armed conflict should not be used by the fighting forces of parties to armed conflict for any purpose in support of their military effort, except in extenuating circumstances when they are presented with no viable alternative, and only for as long as no choice is possible between such use of the school or university and another feasible method for obtaining a similar military advantage. Other buildings should be regarded as better options and used in preference to school and university buildings, even if they are not so conveniently placed or configured, except when such buildings are specially protected under International Humanitarian Law (e.g. hospitals), and keeping in mind that parties to armed conflict must always take all feasible precautions to protect all civilian objects from attack

- (a) Any such use of abandoned or evacuated schools and universities should be for the minimum time necessary
- (b) Abandoned or evacuated schools and universities that are used by the fighting forces of parties to armed conflict in support of the military effort should remain available to allow educational authorities to re-open them as soon as practicable after fighting forces have withdrawn from them, provided this would not risk endangering the security of students and staff
- (c) Any traces or indication of militarisation or fortification should be completely removed following the withdrawal of fighting forces, with every effort made to put right as soon as possible any damage caused to the infrastructure of the institution. In particular, all weapons, munitions and unexploded ordnance or remnants of war should be cleared from the site

Guideline 3: Schools and universities must never be destroyed as a measure intended to deprive the opposing parties to the armed conflict of the ability to use them in the future. Schools and universities—be they in session, closed for the day or for holidays, evacuated or abandoned—are ordinarily civilian objects

Guideline 4: While the use of a school or university by the fighting forces of parties to armed conflict in support of their military effort may, depending on the circumstances, have the effect of turning it into a military objective subject to attack, parties to armed conflict should consider all feasible alternative measures before attacking them, including, unless circumstances do not permit, warning the enemy in advance that an attack will be forthcoming unless it ceases its use

- (a) Prior to any attack on a school that has become a military objective, the parties to armed conflict should take into consideration the fact that children are entitled to special respect and protection. An additional important consideration is the potential long-term negative effect on a community's access to education posed by damage to or the destruction of a school
- (b) The use of a school or university by the fighting forces of one party to a conflict in support of the military effort should not serve as justification for an opposing party that captures it to continue to use it in support of the military effort. As soon as feasible, any evidence or indication of militarisation or fortification should be removed and the facility returned to civilian authorities for the purpose of its educational function

Guideline 5: The fighting forces of parties to armed conflict should not be employed to provide security for schools and universities, except when alternative means of providing essential security are not available. If possible, appropriately trained civilian personnel should be used to provide security for schools and universities. If necessary, consideration should also be given to evacuating children, students and staff to a safer location

- (a) If fighting forces are engaged in security tasks related to schools and universities, their presence within the grounds or buildings should be avoided if at all possible in order to avoid compromising the establishment's civilian status and disrupting the learning environment

Guideline 6: All parties to armed conflict should, as far as possible and as appropriate, incorporate these Guidelines into, for example, their doctrine, military manuals, rules of engagement, operational orders, and other means of dissemination, to encourage appropriate practice throughout the chain of command. Parties to armed conflict should determine the most appropriate method of doing this

Pismo koji se prihvaća Deklaracija o sigurnim školama

Datum

Zadovoljstvo mi je potvrditi kako Republika Hrvatska prihvaća Deklaraciju o sigurnim školama.

Ovim prihvaćanjem izražavamo našu političku predanost unaprjeđivanju načela Deklaracije o sigurnim školama, uključujući Smjernice za zaštitu škola i sveučilišta od korištenja u vojne svrhe tijekom oružanog sukoba.

S poštovanjem,

MINISTRICA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

prof. dr. sc. Blaženka Divjak

REPUBLIKA HRVATSKA

Letter for Endorsing the Safe Schools Declaration

Date

I am pleased to confirm that the Republic of Croatia endorses the Safe Schools Declaration.

With this endorsement, we express our political commitment to advance the principles of the Safe Schools Declaration, including the use of the *Guidelines for Protecting Schools and Universities from Military Use during Armed Conflict*.

Yours sincerely,

MINISTER OF SCIENCE AND EDUCATION

Full Prof. Blaženka Divjak, Ph.D.

THE REPUBLIC OF CROATIA